

Silmän sidekalvotulehdus (konjunktiviitti)

Lääkärikirja Duodecim

21.12.2021

Silmätautien erikoislääkäri Matti Seppänen

- Sidekalvotulehduksen syyt
- Sidekalvotulehduksen riskitekijät
- Sidekalvotulehduksen oireet
- Oirearvio
- Taudin toteaminen
- Sidekalvotulehduksen itsehoito
- Milloin hoitoon
- Sidekalvotulehduksen hoito
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Silmän sidekalvotulehdus (sidekalvon tulehdus eli konjunktiviitti) on yleisin perusterveydenhuollossa tavattava ja hoidettava silmäsairaus.
- Keskeisiä oireita silmän sidekalvon tulehduksessa ovat: sidekalvon verestys, rähmiminen, roskan tunne silmässä, kirvely ja allergisen reaktion yhteydessä myös kutina.
- Jos silmässä on märkäeritettä, tulehdus on melko todennäköisesti bakteerin aiheuttama. Vetinen runsas vuoto viittaa usein virustulehdukseen.
- Lieväoireinen silmätulehdus ei aina edellytä mikrobilääkehoitoa ja paranee usein itseksensä.
- Jos tulehdus ei lähde paranemaan itsehoidolla muutaman päivän kuluessa, on syytä hakeutua lääkärin hoitoon.

Silmän sidekalvo on kelmumainen rakenne silmän pinnalla. Sidekalvo peittää silmämunan valkoista osaa (kovakalvoa eli skleeraa) ja jatkuu pussimaisena rakenteena silmäluomen sisäpinnalle silmäluomen sisäreunaan saakka.

Sidekalvotulehduksen syyt

Sidekalvotulehdus voi olla bakteerin, viruksen tai sienen aiheuttama. Allerginen reaktio, mekaaninen ärsytys (roska silmässä, liiallinen hierominen) ja kuivasilmäisyys voivat myös olla sidekalvotulehduksen taustalla. Myös silmää ärsyttävä paikallislääkitys voi aiheuttaa sidekalvotulehduksen.

Sidekalvotulehduksen riskitekijät

Muut sairaudet altistavat sidekalvon tulehduksille vastustuskyvyn alentuessa. Yleisiä tällaisia syitä ovat ylähengitystieinfektiot, [atopia](#) ja allergiataipumus tai samanaikainen virustauti (lapsilla esim. tuhkarokko, sikotauti, influenssa). Myös silmäluomen tulehdus (blefariitti) voi johtaa sidekalvon tulehtumiseen. Samoin sarveiskalvon tulehdus (esim. herpes-viruksen aiheuttama) voi edetä myös sidekalvolle. Sukupuolitaudeista klamydia voi aiheuttaa rajusti oireilevan sidekalvotulehduksen. Myös silmään joutuneet epäpuhtaudet (esim. likainen uimavesi tai huonosti puhdistetut piilolasit) lisäävät tulehdusriskiä.

Sidekalvotulehduksen oireet

Sidekalvotulehdus aiheuttaa silmän punoitusta ja silmän kirvelyä. Sitkeä, venyvä ja märkäinen erite viittaa usein bakteerin aiheuttamaan sidekalvotulehdukseen. Silmät voivat olla aamulla liimautuneet yhteen rähmän takia ja tämä voi viitata myös bakteeritulehdukseen.

Silmän vetistys ja valonarkuus voivat viitata virustulehdukseen. Jos samanaikaisesti esiintyy alapään vaivoja (kirvely virtsatessa, epätyypilliset eritteet) ja lähihistoriassa on suojaamattomia yhdyntöjä, voi syynä olla klamydiatartunta. Rajun silmätulehduksen yhteydessä kannattaa lääkärin vastaanotolla ottaa tämä asia esiin, jos tartunta on mahdollinen; näin silmää suojaava hoito päästään aloittamaan riittävän ajoissa.

Silmän voimakas punoitus, näön sumentuminen ja voimakas kipu silmässä voivat viitata äkilliseen silmänpainekohtaukseen (akuutti [sulkukulmaglaukooma](#)).

[Värikalvotulehdus](#) voi aiheuttaa silmän punoitusta. Värikalvotulehdukseen liittyy usein oireena myös valonarkuus.

[Sarveiskalvotulehdus](#) voi aiheuttaa myös silmän punoitusta. Sarveiskalvotulehduksessa silmässä voi olla kipua ja näöntarkkuus voi olla alentunut.

Oirearvio

Voit tehdä Omaolo-palvelussa [oirearvion](#), jos silmäsi rähmii tai kutisee, silmässä on hiekan tunnetta tai silmäsi punoittaa. Kysely auttaa sinua arvioimaan, milloin ja millaiseen hoitoon sinun tulee hakeutua sekä miten voit hoitaa oireitasi itse.

Taudin toteaminen

Sidekalvotulehdus on usein todettavissa ja hoidettavissa yleislääkärin vastaanotolla. Silmän tutkimisessa tarkistetaan näön tarkkuus, tehdään silmän pinnan fluoreseiinivärjäys (keltainen väriaine) ja usein mitataan myös silmänpaine. Näillä tutkimuksilla pyritään poissulkemaan punaisen ja kipeän silmän muita syitä, kuten sarveiskalvon tulehdus ja koholla oleva silmänpaine.

Alkuvaiheessa ei välttämättä oteta bakteeri- tai virusnäytteitä, vaan diagnoosi tehdään oireiden ja löydösten perusteella. Jos vaiva pitkittyy, otetaan silmän sidekalvolta usein näytteet vanupuikolla. Näytteistä etsitään tulehduksen aiheuttajaa.

Sidekalvotulehduksen itsehoito

Lievä sidekalvotulehdus voi asettua muutamassa päivässä ilman antibioottihoitoa. Tulehduksen paranemista voi edistää poistamalla mahdollisen märkäeritteen silmästä. Märkäeritteen poistaminen vähentää bakteerin kasvua ja leviämistä.

Milloin hoitoon

Jos tulehdus ei lähde paranemaan itsehoidolla muutaman päivän kuluessa, samanaikaisesti on voimakasta kipua tai silmän alueen turvotusta tai näkö alkaa heikentyä, on syytä hakeutua lääkäriin.

Sidekalvotulehduksen hoito

Ylähengitystieinfektion yhteydessä esiintyvä sidekalvotulehdus paranee usein ilman antibioottihoitoa. Jos tulehdus on vähäoireinen, yleislääkäri voi kirjoittaa antibioottitipat varalle, ja niiden käyttö saatetaan aloittaa vasta sitten, jos oireet eivät lieydy ilman hoitoa 2–3 päivässä.

Jos sidekalvotulehdus pitkittyy, otetaan silmän sidekalvolta usein bakteeri- ja

virusnäytteet ja aloitetaan lääkitys. Lääkkeet annostellaan silmätippoina tai silmävoiteena useita kertoja päivässä. Jos oireet viittaavat bakteeritulehdukseen, käytetään hoitona tarvittaessa antibiootteja (kloramfenikolia tai fusidiinihappoa) sisältäviä lääkkeitä. Jos vaiva pitkittyy, voi yleislääkäri tarvittaessa lähettää silmälääkärin lisätutkimuksiin.

Allergisen sidekalvotulehduksen hoitoon käytetään antihistamiinitabletteja tai -tippoja. Allergisen sidekalvotulehduksen hoitoon voidaan sen tyypistä riippuen yhdistää myös syöttösolun vakauttajatipat (esim. natriumkromoglikaatti tai lodoksamidi) ja lyhytaikaisesti silmälääkärin määrääminä kortikosteroiditipat. Vaikeissa muodoissa voidaan erikoislääkärin määrääminä harkita myös siklosporiinitippoja.

Eristäminen

Lapsilla sidekalvotulehduksen aiheuttajat ovat yleensä samoja kuin ylähengitystieinfektioissa. Tästä syystä eristäminen päivähoidosta ei yleensä ole tarpeellista lieväoireisessa sidekalvotulehduksessa.

Artikkelin tunnus: dlk01069 (027.018)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim